

Memo plan van aanpak fase 3 Ontwerptafel

Inleiding

Na het besluit van 11 juni tijdens het BO Leefomgeving wordt een nieuwe fase ingegaan met de Ontwerptafel. Hiervoor dient een plan van aanpak te zijn. Alvorens dit plan van aanpak opgesteld wordt, is het noodzaak om input van de stuurgroep te ontvangen. In deze memo zal ingegaan worden op de onderdelen waarvoor bestuurlijke input nodig is. Vervolgens zal de zomer gebruikt worden om een plan van aanpak op te stellen. In dit plan van aanpak zal onder meer aandacht zijn voor de fasering in besluitvorming en de te plannen stuurgroepen. Het totale plan van aanpak zal in augustus voorgelegd worden aan de kopgroep van de ontwerptafel en indien nodig geagendeerd worden voor het eerstvolgende stuurgroep.

BO Leefomgeving 11 juni

In het BO leefomgeving is besloten dat in de Powerport regio Moerdijk ongeveer 700 hectare ruimte gevonden moet worden voor de energietransitie en groei van bedrijvigheid. Hiervoor zijn zoekrichtingen vastgesteld: in Geertruidenberg is het zoekgebied vanuit de Amercentrale in West/zuidwestelijke richting de Amertak. Voor het haven- en industriecluster Moerdijk zijn nog twee ontwikkelrichtingen in discussie: in oostelijke en zuidoostelijke richting. Er is afgesproken dat in het BO MIRT eind van dit jaar besloten wordt over een exacte afbakening van het zoekgebied in Moerdijk en over de aanpak van fase 4: het daadwerkelijk opstellen van een integraal plan.

Besluitvorming Ontwerptafel over ontwikkelrichting Moerdijk

Conform de afspraken in het BOL van 11 juni 2025 willen Rijk en regio een besluit nemen over de ontwikkelrichting voor Moerdijk in het BO MIRT 2025. Dit besluit wordt in deze memo uitgelicht, omdat het mogelijk het meest controversiële besluit betreft. Vanwege de val van het kabinet is het onzeker of bestuurders voldoende comfort hebben bij het nemen van zo'n ingrijpend besluit. Hierbij verdient overigens opmerking dat de ruimtelijke ordening onderwerpen niet controversieel verklaard zijn door de Kamer. Hieronder worden een aantal opties met aandachtspunten geschetst.

Scenario 1: besluitvorming ontwikkelrichting vindt conform afspraak plaats eind 2025

a) Besluitvorming vindt plaats in BO MIRT 2025:

De besluitvorming over de ontwikkelrichting in Moerdijk (oost of zuidoostelijke richting) vindt plaats volgens planning, in het BO MIRT van 3 november 2025.

b) Besluitvorming vindt plaats in apart BO voor 29 oktober 2025:

De besluitvorming over de ontwikkelrichting in Moerdijk (oost of zuidoostelijke richting) vindt plaats volgens planning, in een apart BO met bewindspersonen van Rijk en bestuurders uit de regio. Dit overleg zal plaatsvinden voor de verkiezingen op 29 oktober 2025.

Kansen/risico's:

- Besluitvorming volgens planning, in lijn met afspraak in het BOL. Door dit besluit te nemen tonen we ons een betrouwbare partner.
- De gemaakte afspraken in het BOL zijn al gecommuniceerd met inwoners
- Relatief snel duidelijkheid voor mensen in de regio (bewoners en agrariërs)
- Planning van de Ontwerptafel blijft in lijn met de besluitvorming en locatiekeuzes van lopende projecten
- Ruim voor de gemeenteraadsverkiezingen van begin 2026
- Onzeker of een bestuurlijk controversiële keuze gemaakt kan worden vanwege demissionair kabinet.
- Afstemming met verenigde inwoners, agrariërs, industrie en havenbedrijf over randvoorwaarden en zoekrichting moet plaatsvinden in de periode half – aug – begin

oktober. Dit is krap, maar wel haalbaar. Meer tijd levert naar verwachting geen extra beslisinformatie op.

De haalbaarheid van besluitvorming over organisatie, aanpak en financiering van het integrale planvormingstraject voor het hele gebied vormt een aandachtspunt.

Scenario 2: besluitvorming vindt niet plaats eind 2025

- a) Besluitvorming vindt plaats in 2026, na de gemeenteraadsverkiezingen. Bijvoorbeeld bij BOL 2026 of BO MIRT 2026. Het besluit wordt uitgesteld omdat bewindspersonen geen comfort hebben bij het kiezen van een ontwikkelrichting tijdens de verkiezingen.
- b) Besluitvorming vindt later plaats (2027 of later). Het besluit voor een ontwikkelrichting wordt uitgesteld totdat er een nieuw kabinet zit, formatie duurt lang. Nieuw kabinet moet ingewerkt worden en er is een nieuw werkbezoek nodig.

Kansen/risico's:

- Besluitvorming vindt niet plaats volgens planning. Er wordt niet voldaan aan de afspraak gemaakt in het BOL. Dit gaat ten koste van de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid als overheid.
- Laat duidelijkheid voor mensen in de regio terwijl hier heel veel behoefte aan is. Het creëren van lange onzekerheid in combinatie met doorlopende energieprojecten botst met de afgesproken "menselijke aanpak" richting bewoners en agrariërs
- Planning van de Ontwerptafel en besluitvorming en locatiekeuzes van lopende energieprojecten raken los van elkaar. Hiermee begeef je je op het pad van de incrementele groei. Twee mogelijke opties:
 - Locatiekeuzes in energieprojecten worden losgekoppeld van de Ontwerptafel. Locaties worden volgend jaar gekozen los van de plannen van de Ontwerptafel. Dit vormt een reël afbreukrisico bij provincie en gemeenten voor een gezamenlijke aanpak op de Ontwerptafel.
 - Projecten gaan vertragen in de tijd. Transitie kunnen minder snel gerealiseerd worden, kosten binnen projecten nemen toe en bedrijven/industrie zitten langer vast in onduidelijkheid.
- Na de gemeenteraadsverkiezingen van begin 2026. Risico dat Powerport een politieke discussie wordt binnen de gemeente (en de verkiezingen). Hierdoor mogelijk politieke onrust/ andere bestuurlijke koers en minder draagvlak bij mensen in de regio.
- Onzeker of en wanneer de keuze wel gemaakt kan worden, vanwege afhankelijkheid met nieuwe formatie (rijk en gemeenten).
- Om het voorkeursrecht te kunnen bestendigen moet er binnen 3 jaar na vaststelling van het voorkeursrecht een vastgesteld plan zijn. Met uitstel van meer een jaar is het de vraag of dit haalbaar is. Hiermee bestaat het risico dat het voorkeursrecht komt te vervallen. Langere voorbereidingstijd (minimaal een jaar), waardoor ook meer kosten.

Ambtelijk advies aan stuurgroep

Het kernteam adviseert de stuurgroep om het vervolgbesluit in twee deelbesluiten te splitsen, namelijk een principebesluit over de ontwikkelrichting in gemeente Moerdijk en een besluit over het plan van aanpak voor fase 4, zijnde het uitwerken van het gebiedsprogramma, organisatiekracht en financiën. Het kernteam adviseert de stuurgroep om in ieder geval het principebesluit over de ontwikkelrichting voor de gemeente Moerdijk te nemen voor de landelijke verkiezingen op 29 oktober 2025. Door dit besluit te nemen in het najaar worden de afspraken gemaakt tijdens het BOL op 11 juni nagekomen. Het is wenselijk om dit besluit te nemen voor de verkiezingen op 29 oktober, omdat het risico is dat een mogelijk controversieel besluit niet genomen wordt na afloop van de verkiezingen in verband met een mogelijke verschuiving in de politiek. Het besluit over het plan van aanpak voor het gebiedsprogramma wordt genomen in december 2025.

Vertragen in het besluit leidt tot een groot risico op een incrementele aanpak in Moerdijk, terwijl inzet van de ontwerptafel is om dit te voorkomen. Daarnaast leidt vertraging in het besluit over de

ontwikkelrichting Moerdijk tot verschillende snelheden in de deelgebieden. Ook dit kan leiden tot ondermijning van een integrale aanpak.

Het besluit dat genomen dient te worden voor de verkiezingen heeft betrekking op de afbakening voor de ontwikkelrichting Moerdijk. Dit besluit vormt een belangrijke basis voor de opdracht om tot een integraal gebiedsprogramma te komen, het is echter nog geen besluit met planologische titel. Formalisering vindt plaats bij vaststelling van het gebiedsprogramma.

Gevraagd besluit aan stuurgroep:

- Stemt de stuurgroep in met het ambtelijk advies?
- Opdracht te geven om een bestuurlijk overleg tussen Rijk en regio te organiseren voor de verkiezingen van 29 oktober 2025.
- Opdracht geven om eind augustus een overzicht te hebben van de onderdelen van een principebesluit voor oktober

Organisatie

Het scope besluit maakt dat de huidige projectorganisatie moet worden herijkt, verbreed en geïntensiveerd: zowel centraal-interbestuurlijk (samenwerking met rijk, provincie via Ontwerptafel) als decentraal-lokaal (provincie, regio, gemeenten).

Op korte termijn (2025-2026) zijn met name zijn aanvullende organisatorische maatregelen nodig om als Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk voldoende gesteld te staan.

	Doel	Middel	Tijd
a	Grip op grond	vestigen en uitvoeren van voorkeursrecht op zoekgebied scope-besluit	afspraken voor 11 sep 2025
b	Maatschappelijke rust/perspectief borgen	herinvoeren en uitvoeren van de Moerdijkregeling	Urgent Actiepunt voor gemeente Moerdijk en provincie
c	ophalen randvoorwaarden bij uitbreiding en voorbereiding besluitvorming Ontwikkelrichting Moerdijk	Ontwerpend onderzoek: Participatie verenigde inwoners, agrariërs, industrie en havenbedrijf + verdiepend onderzoek op technische specificaties (bv wel/geen insteekhaven, milieukundige mogelijkheden zoekrichtingen)	snel (zomer) voorbereiden om toe werken naar BO eind 2025
d	Waken voor incrementalisme	synchroniseren Ontwerptafel-lopende Energieinfra-projecten	continue
e	Borgen toekomstperspectief	Ontwikkelen KT en LT ruimtelijk-sociale transitie-strategie en aanpak	parallel aan / volgend op ontwerpfase 2025-2050

Aanvullend zijn er zorgen over de financiën en afspraken hierover voor fase 3 en 4, concreet over structurele uitvoeringscapaciteit van de gemeentes, langjarige grondverwerving en een eventuele vertrekregeling in de gemeente Moerdijk. Hiervoor moet op korte termijn uitgezocht worden bij de verschillende overheden wat de mogelijkheden zijn voor 2026 en hoe dit structureel ingeregeld kan worden.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid van en organisatie door Rijk, Provincie en gemeenten is een zeer kritische succes- of faalfactor voor de volgende fase.

De gemeente is de bestuurslaag die het dichtst bij de inwoner en ondernemer en daarmee aan het front staat van de langjarige transitieopgave waar we gezamenlijk voor staan: bij de gemeente komen de (hulp)vragen, zorgen en weerstand als eerste terecht. Dat is logisch. Maar de gemeenten – de kleinste spelers in de samenwerking – zijn daar op dit moment zeker niet op toegerust. De vragen komen echter NU al binnen. Hulp van Rijk en Provincie zijn acuut nodig. Een voorstel hiertoe moet onderdeel vormen van besluitvorming dit najaar.

Versterking van beslis-, advies en uitvoeringskracht.

Naarmate de volgende fase concreter en daarmee intenser wordt, moet voor en in de volgende fase i.c. middellange termijn de beslis-, advies en uitvoeringskracht hier evenredig op geïntensiveerd en verbreed worden. We moeten ons voorbereiden op een meer **structurele, interbestuurlijke, programmatische aanpak voor de komende 25 jaar.**

NB: een structurele aanpak steeds in het licht van bestuurswisselingen vanwege verkiezingen

Tijdsplanning op hoofdlijnen

1 juli: besluit stuurgroep over de besluitvorming Powerport eind 2025. Stuurgroep geeft richting voor de nader uit te werken participatie en grondverwerving

Juli & augustus: uitwerken van participatie en grondverwerving

Eind augustus: besluit stuurgroep over definitief participatieplan en plan van aanpak fase 3, inclusief afspraken over grondverwerving

September & oktober: uitvoeren participatieplan en ontwerpend onderzoek. Ophalen van randvoorwaarden scopebesluit bij betrokken stakeholders.

Eind oktober: principebesluit over ontwikkelrichting in gemeente Moerdijk

29 oktober: nationale verkiezingen

December: besluit stuurgroep over plan van aanpak fase 4 (gebiedsprogramma, uitvoeringsorganisatie, financiën) en randvoorwaarden voor ontwikkelrichting.

Ontwerpend onderzoek en participatie

Het vertrekpunt voor het ontwerpend onderzoek en de participatie is de bestuurlijke redeneerlijn zoals vastgesteld t.b.v. het BOL besluit.

Het ontwerpend onderzoek heeft als doel geobjectiveerde beslisinformatie te verzamelen ten behoeve van het te nemen besluit. Het ontwerpend onderzoek is de verbeelding en integratie van de ruimtelijke analyse en de verbeelding van de inzichten en opvattingen die uit de participatietraject worden opgehaald. (wisselwerking tussen ruimtelijke verdieping en participatie).

Het participatietraject is gericht op het ophalen van condities en randvoorwaarden van verschillende stakeholders in het powerportgebied die horen bij de impact van de ontwikkeling. We vragen in de participatie nadrukkelijk niet om een keuze te maken, wel om aan te geven wat de gevolgen van een keuze met hen doet. Participatie vindt plaats met georganiseerde partijen.

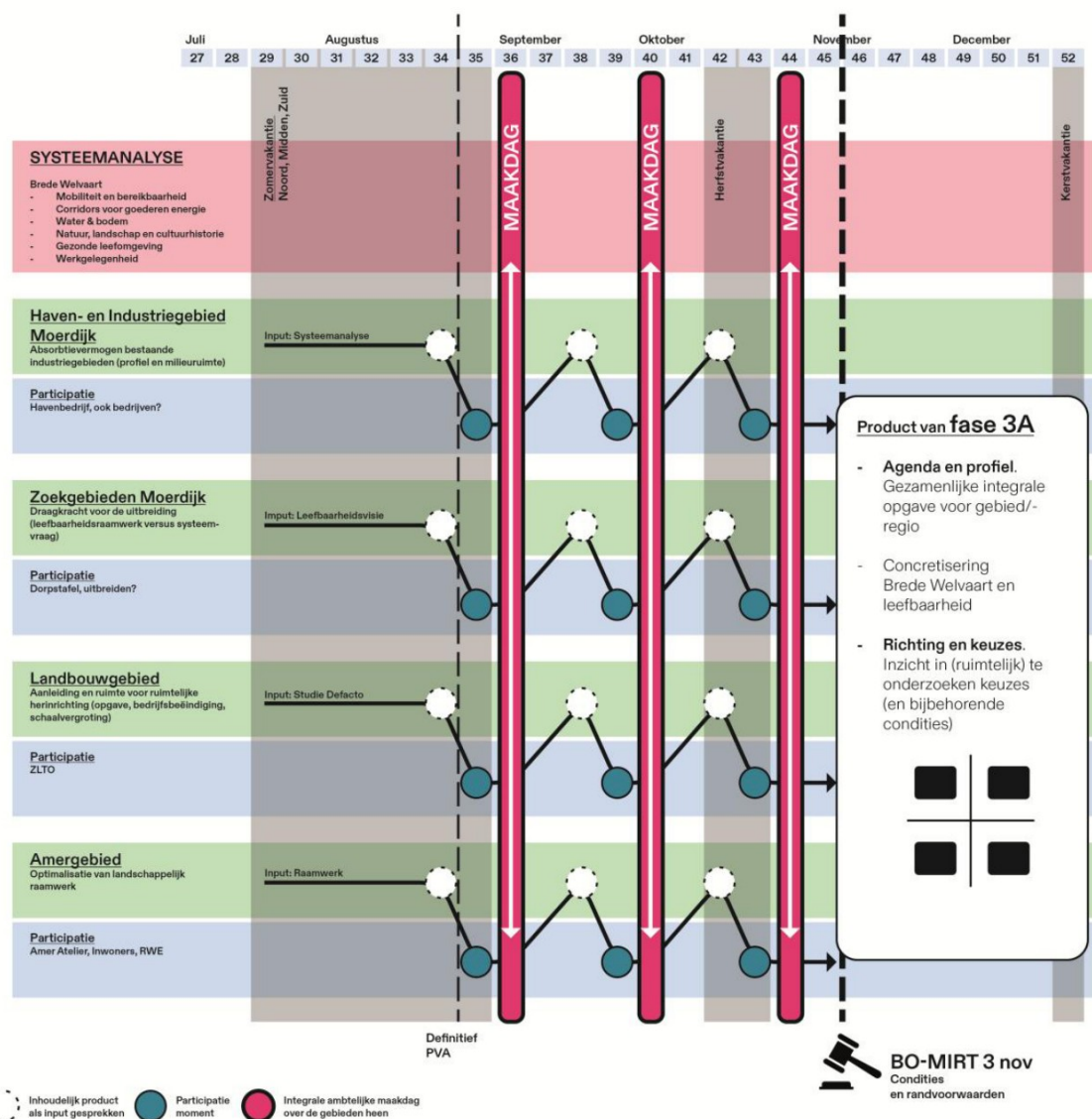
Naast de participatie vindt in dit ontwerpend onderzoek ook verdieping plaats op de technische geschiktheid van de twee zoekrichtingen. Denk hierbij aan watertoegankelijkheid, inpasbaarheid hoge milieucategorieën etc.

Vier sporen met eigen aanpak

Het ontwerp onderzoek en de participatie operationaliseren we in vier deelgebieden met ieder een eigen dynamiek op inhoud en proces. Ieder deelgebied kent, volgend uit de bestuurlijke redeneerlijn, een eigen onderzoeksvraag.

Met centrale maakdagen geven we invulling aan de ambitie om voor de hele Powerport regio Moerdijk tot een 'werkend systeem' en Brede Welvaart te komen. We betrekken daarbij expertises vanuit onze eigen achterbannen (LVVN, experts Provincie Noord-Brabant etc).

In onderstaande schema de werksporen van de vier deelgebieden incl. het principe van de wisselwerking tussen inhoud en participatie en de integrerende maakdagen op de systeemvragen van de hele Powerport.

Vier deelgebieden met vraagstelling en participatievorm:

1. HiM / bestaande bedrijventerreinen: wat is het **absorptievermogen van de bestaande bedrijventerreinen** in de Powerport regio Moerdijk? Deze vraag is een uitwerking van het principe zorgvuldig ruimtegebruik met de bijbehorende vragen / principes:

- Profiel-versterkend herstructureren gaat in beginsel boven nieuwe uitgifte;
- We wegen ook af of milieuruimte op bestaande terreinen (Amer, HiM, e.a.) verhoogd kan worden;

Nadruk zal liggen bij het HiM, maar ook de omliggende terreinen en andere bedrijventerreinen en werklocaties in de Powerport regio Moerdijk moeten worden gewogen.

Participatie met het havenbedrijf: met havenbedrijf werksessies over toekomstige uitbreiding (werkend systeem, toekomstig profiel).

2. Moerdijk: Uitbreiding van het HiM in Oostelijke en Zuidoostelijke richting: wat is de **ruimtelijke draagkracht** van deze gebieden voor uitbreiding van het havengebied rekening houdend met landschappelijke en stedenbouwkundige structuren en overige opgaven zoals dijkversterking en bodem, zoetwaterinlaat Roode Vaart en huidige ontwikkelingen op LPM, stationsgebied etc.? Welke opgaven spelen er al in het gebied (autonoom) waarop kan worden ingespeeld? Wat zijn de ontwikkelingen in de landbouw in dit gebied en voor welke strategische opgaven staan zij gesteld met het oog op een duurzame toekomst? (link met spoor 3)

In het *ontwerpend onderzoek* betrekken we tijdens werksessies professionele partijen om expertise in te brengen (waterschap, omgevingsdienst, adviesbureaus die eerder onderzoek hebben gedaan (Defacto), natuur, cultuurhistorie via deelnemende overheden).

Participatie: Voor deze dialoogreeks maken we gebruik van de bestaande structuur van de dorpsstafels. Deze vorm biedt een vertrouwd en laagdrempelig platform voor bewoners om met elkaar in gesprek te gaan over de toekomst van het dorp. Zorgen we voor continuïteit en een soepel en efficiënt proces. Door te verdiepen op onderliggende waardes, zorgen en oplossingswensen worden de randvoorwaardes en condities van beide zoekrichtingen helder.

Tegelijkertijd beseffen we dat niet elke bewoner zich vanzelfsprekend vertegenwoordigd voelt via de dorpsstafels. Om iedereen de mogelijkheid te bieden zich te informeren, zorgen we voor een doorlopende informatiestroom via nieuwsbrieven – zowel digitaal als op papier. Deze nieuwsbrieven informeren niet alleen over de voortgang, maar doen ook actief een oproep aan niet-vertegenwoordigde groepen en erfbewoners om zich uit te spreken. Voor hen bieden we, als aanvulling, een aanvullende gespreksvorm aan: Voor bewoners die niet deelnemen aan de tafelgesprekken wordt de mogelijkheid geboden tot een **inloopspreekuur op een centrale locatie** (bijvoorbeeld een buurthuis of dorpschool). Zo ontstaat een open en zorgvuldig afgestemd traject waarin iedereen die wil gehoord kan worden. Daarmee ontstaat er een compleet beeld van de menselijke opgave die gepaard gaat met de desbetreffende zoekrichtingen die meegenomen kan worden in de het besluit voor de definitieve zoekrichting. Voor inwoners die zich aanvullend op de bestaande structuren willen verenigen bestaat ook de mogelijkheid om als gesprekspartner aan tafel te komen. Stimuleren van organisatiegraad vormt een aandachtspunt in het buitengebied ten zuiden van de A17.

Voor de participatie met de bewoners van de gemeente Moerdijk zetten we de expertise van KAW Architecten en Adviseurs in. is vanuit KAW verantwoordelijk voor dit proces. Mogelijk dat inwoners aangeven nog in het proces begeleid te worden. Dit zal meegenomen worden in de uitwerking van het plan van aanpak.

Gevraagd besluit aan stuurgroep

- Instemmen met hoofdlijn participatie aanpak.
- Aanvullend op de participatie met de reeds georganiseerde partijen wordt ook de gelegenheid geboden aan een ieder om zich als nog te organiseren en mee aan tafel te komen. Voorwaarde is wel dat men een bredere groep vertegenwoordigd. In deze fase nog geen individuele belangen aan tafel

- Gedetailleerde uitwerking in stuurgroep aug. Hierin ook aandacht voor eventuele ondersteuning van inwoners in dit participatietraject.

3. In het agrarisch gebied spelen een aantal opgaven vanuit het Powerport programma:

1. transformatie van agrarische erven naar industrie. Dit is met name ten westen van de A16 aan de orde.
2. Doorsnijding van agrarische erven en landschap: als gevolg van de aanleg van de Delta Rhine Corridor & hoogspanningstracés worden agrarische erven en landschappen 'doorsneden'. Middels boringen of graafwerkzaamheden ontstaat er impact op het gebruik van de grond (tijdens aanleg en daarna)
3. Ter compensatie van de industriële ontwikkeling, de kwaliteitsambitie vanuit leefbaarheid en brede welvaart en de behoefte aan een toekomstbestendige robuuste afronding van de groei van industrie vragen om een gedeeltelijke herinrichting van (de randen) van het stedelijk gebied of uitbreiding van natuur.

Het agrarisch landschap van de Powerport regio is gekend als zeer waardevol voor de landbouwsector. In de bestuurlijke redeneerlijn is afgesproken - en besproken met de ZLTO - dat de **kern van de opgave draait om een duurzaam toekomstperspectief** voor de sector wetende dat deze ook voor een aantal uitdagingen (extern (water, verzilting) en intern (bedrijfsopvolging, schaal etc)) gesteld staat. De onderzoeksvraag: hoe kan een **ruimtelijke herinrichting van het Powerport gebied bijdragen aan de opgaven en uitdagingen**, zowel concreet op korte termijn als strategisch op lange termijn, van de agrarische sector? Kan natuurversterking daar een aanvullende rol bij spelen? We willen dus een breed spectrum aan kennis opdoen samen met de sector: van de impact van de aanleg van de DRC tot een brede agenda voor structuurversterking van de sector in de Powerport regio Moerdijk.

We koppelen dat aan de ruimtelijke kenmerken van het gebied (water, waterveiligheid, natuurstructuren, bodem etc)

Participatie: de sector laat zich in de komende periode vertegenwoordigen door de ZLTO. Eerste gesprekken hebben reeds plaatsgevonden. Het doel van de participatie is om te komen tot een lange termijn perspectief voor het buitengebied waarin ruimte is voor een vitale sector en opgaven als natuur, water en recreatie. De gesprekken met de ZLTO zijn fundamenteel: hoe kan het Gebiedsprogramma Powerport bijdragen aan een toekomstperspectief voor de landbouw. Daarbij zullen we samen met de ZLTO de strategische opgaven van de sector (land- en glastuinbouw) identificeren en oplossingsrichtingen benoemen.

We versterken ons onderzoeksteam met specifieke expertise. Op dit moment maken we afspraken met Wing en .

Gevraagd besluit aan stuurgroep:

(Nadere explicitering bestuurlijke redeneerlijn): gebruik het momentum van de Powerportregio Moerdijk om het landelijk gebied structureel en robuust te herorganiseren zodat een gebiedsinrichting ontstaat waarin compensatie voor water en natuur leidt tot ruimtelijke kwaliteit en een aantrekkelijke woonomgeving en die bovendien samengaat met een toekomstperspectief voor de land- en glastuinbouw. Een functionerend watersysteem, zowel waterveiligheid (bescherming hoog water) als bodemgesteldheid (vernating, verzilting) is daarbij voorwaarde.

4. In het Amergebied wordt de Amervisie uitgewerkt. Het ruimtelijk onderzoek is hier al in een gevorderd stadium (concept landschappelijk raamwerk) en in voorbereiding om, gekoppeld aan het participatieproces van de converter (Nederwiek III). In de Amervisie wordt een **landschappelijk**

raamwerk voor het Amergebied uitgewerkt waarbinnen verschillende onderdelen van het energieprogramma kunnen worden opgenomen.

Het participatie voorstel gemeente Geertruidenberg kent tot april 2026 twee parallelle participatielijnen.

1. Participatie door indieners individuele infrastructurele energietransitie projecten

In artikel 7.4 van de Omgevingsregeling staat een plicht voor de aanvrager van een omgevingsvergunning om bij de aanvraag aan te geven:

- of hij aan participatie heeft gedaan
- en zo ja, wat de resultaten hiervan zijn.

Afhankelijk van de vergunningsaanvraag en/of de locatie kan participatie verplicht zijn. Deze participatie is de verantwoordelijkheid van de indiener. Om de individuele aanvraag te kunnen beoordelen in samenhang met het in het BOL-besluit vastgestelde kader en andere ontwikkelingen in het zoekgebied, kan participatie op verzoek samen met de gemeente Geertruidenberg opgepakt worden.

2. Participatie visie Amergebied

Op dit moment beschikt de gemeente Geertruidenberg niet over een specifieke gebiedsvisie voor het Amergebied. Het is de intentie om in het eerste kwartaal van 2026 de gemeenteraad de Visie op het Amergebied te laten vastleggen. De afspraken zoals vastgelegd in het BOL-besluit ten aanzien van het Amergebied zullen hierbij als uitgangspunt dienen.

Met besluitvorming over de Visie op het Amergebied door de gemeenteraad van Geertruidenberg, blijft alleen de participatie plicht voor individuele aanvragers bestaan.

Beide participatietrajecten (Individuele energietransitie projecten en Visie Amergebied) kennen een eigen reeks werksessies en planning. In het plan van aanpak (Participatie Powerport gemeente Geertruidenberg) heeft de gemeente Geertruidenberg deze sessies uitgewerkt en van een planning voorzien. De eerste sessies vinden deze zomer (1e helft juli) reeds plaats.

Gevraagd besluit aan Stuurgroep:

Akkoord geven op opstarten van de participatie in Geertruidenberg voordat het PvA fase 3 voor de hele Powerport regio is uitgewerkt en vastgesteld.